

ЕВРОПЕЙСКА СМЕТНА ПАЛАТА
TRIBUNAL DE CUENTAS EUROPEO
EVROPSKÝ ÚČETNÍ DVŮR
DEN EUROPÆISKE REVISIONSRET
EUROPÄISCHER RECHNUNGSHOF
EUROOPA KONTROLLIKODA
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
EUROPEAN COURT OF AUDITORS
COUR DES COMPTES EUROPÉENNE
CÚIRT INIÚCHÓIRÍ NA HEORPA

EUROPSKI REVIZORSKI SUD
CORTE DEI CONTI EUROPEA
EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA
EUROPOS AUDITO RŪMAI

EURÓPAI SZÁMVEVŐSZÉK
IL-QORTI EWROPEA TAL-AWDITURI
EUROPESE REKENKAMER
EUROPEJSKI TRYBUNAŁ OBRACHUNKOWY
TRIBUNAL DE CONTAS EUROPEU
CURTEA DE CONTURI EUROPEANĂ
EURÓPSKY DVOR AUDÍTOROV
EVROPSKO RAČUNSKO SODIŠČE
EUROOPAN TILINTARKASTUSTUOMIOISTUIN
EUROPEISKA REVISIONSRÄTTEN

Izveščće o reviziji upravljanja ugljičnim otiskom Europske središnje banke

zajedno s odgovorima Europske središnje banke

SADRŽAJ

	Odlomak
Uvod	1.-5.
Revizijski opseg i pristup	6.-8.
Nalazi revizije	9.-56.
Strategije za smanjenje emisija ugljičnog dioksida	9.-26.
Smanjenje emisija ugljičnog dioksida	10.-15.
Nadoknađivanje preostalih emisija	16.-19.
Dobivanje iscrpnog izračuna ugljičnog otiska	20.-26.
Alati za upravljanje okolišem	27.-43.
Europski sustav za upravljanje okolišem i reviziju (EMAS)	27.-38.
Program GreenBuilding	39.-42.
Kodeks ponašanja EU-a o energetskej učinkovitosti podatkovnog centra	43.
Održiva nabava	44.-56.
Pravila o nabavi ESB-a	44.
Priručnik o poslovnoj praksi ESB-a	45.-48.
Vodič o održivoj nabavi	49.-55.
Ispitivanje uzorka postupaka nabave	56.
Zaključci i preporuke	57.-70.
Je li ESB odredio strategije za smanjenje učinka emisija ugljičnog dioksida te ih djelotvorno proveo?	58.-63.
Ima li ESB prikladne alate za upravljanje okolišem kako bi se doprinijelo daljnjem poboljšanju?	64.-67.
Je li ESB utvrdio standarde za održivu nabavu i jesu li se ti standardi poštovali?	68.-70.

UVOD

1. Europska središnja banka (u daljnjem tekstu: „Banka“ ili „ESB“) i nacionalne središnje banke svih država članica Europske unije (EU) zajedno čine Europski sustav središnjih banaka (ESSB). Glavni je cilj ESSB-a održati stabilnost cijena. ESSB također podupire opće gospodarske politike EU-a kako bi pridonio ostvarenjima ciljeva EU-a. U ovu svrhu ESB provodi zadatke navedene u njegovom statutu¹ te je odgovoran za upravljanje vlastitim aktivnostima i financijama.
2. Revizija Europskog revizorskog suda (dalje u tekstu „Sud“) temelji se na članku 27. stavku 2. Statuta, koji propisuje ispitivanje operativne učinkovitosti upravljanja ESB-a. Revizijom je obuhvaćeno upravljanje okolišem ESB-a te je bila usredotočena posebice na mjere za smanjenje ugljičnog otiska² koji nastaje djelovanjem Banke kao tijela javne uprave.
3. Nadležna tijela za donošenje odluka u ESB-u su upravno vijeće i izvršni odbor. Izvršni odbor ima sveukupnu odgovornost za upravljanje svakodnevnim poslovanjem ESB-a i njegovim sredstvima, uključujući i upravljanje okolišem. On usvaja politiku o zaštiti okoliša i okvir upravljanja okolišem, osigurava sredstva i imenuje koordinatora i referenta za okoliš te potpisuje i odobrava objavljivanje godišnje izjave o okolišu ESB-a.
4. Članak 11. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) propisuje da se uvjeti zaštite okoliša moraju uključiti u određivanje i provedbu politika i aktivnosti Unije, posebice s ciljem promicanja održivog razvoja.

¹ Statut ESSB-a i ESB-a jedan je od protokola priloženih Ugovoru o funkcioniranju Europske unije.

² Ugljični je otisak ukupna količina emisija stakleničkih plinova povezana s aktivnošću određene organizacije. Emisije stakleničkih plinova obično se izračunavaju i prijavljuju u ekvivalentima CO₂ (ugljičnog dioksida).

5. Politika Unije u području okoliša temelji se na načelu opreznosti te na načelu preventivnog djelovanja, načelu da se šteta nanescena okolišu popravlja ponajprije na samom izvoru te na načelu da onečišćivač plaća³.

REVIZIJSKI OPSEG I PRISTUP

6. Sud je revizijom u 2013. godini procijenio je li ESB u razdoblju od 2008. do 2013. godine imao politiku smanjenja negativnog učinka njegovog administrativnog poslovanja na okoliš te je li ta politika bila djelotvorno provedena⁴. Sud je ispitao:

- jesu li strategije za smanjenje emisija ugljičnog dioksida bile utvrđene i djelotvorno provedene;
- jesu li postojali prikladni alati za upravljanje okolišem za potporu daljnjem poboljšanju;
- jesu li postavljeni standardi održive nabave i jesu li se poštovali.

7. Revizija se temeljila na upitnicima, razgovorima te analizi dokumenata i statističkih podataka koje je ESB učinio dostupnima. Također je uključivala ispitivanje uzorka postupaka nabave.

8. Revizija nije bila revizija emisije ugljičnog dioksida, tj. cilj nije bio ponovno izračunati ugljični otisak ESB-a ili provjeriti točnost glavnih podataka.

³ Vidjeti članak 191. UFEU-a.

⁴ Sud je također procijenio ovo pitanje s obzirom na druge odabrane institucije, tijela, urede i agencije EU-a te planira objaviti rezultate kasnije u 2014. godini.

NALAZI REVIZIJE

Strategije za smanjenje emisija ugljičnog dioksida

9. Prema načelima utvrđenima Ugovorom (vidjeti odlomak 5.), postoje dva komplementarna načina za smanjenje učinka emisija ugljičnog dioksida ESB-a na okoliš:

- (a) prvenstveno smanjenjem tih emisija;
- (b) nadoknađivanjem preostalih emisija neutralizacijom učinka emisija ugljičnog dioksida.

Smanjenje emisija ugljičnog dioksida

Obveza smanjenja emisija

10. Prema najnovijoj verziji svoje politike o zaštiti okoliša iz lipnja 2013. godine⁵, „ESB je obvezan neprekidno poboljšavati svoju učinkovitost u zaštiti okoliša te smanjivati svoj ekološki otisak (...) poduzimanjem mjera za smanjenje emisija ugljičnog dioksida u svojem dnevnom poslovanju (...).“

11. U usporedbi s prethodnim verzijama⁶, neke su nejasnoće uklonjene tekstem najnovije verzije politike o zaštiti okoliša. Prethodne verzije obvezivale su ESB na smanjenje emisija ugljičnog dioksida, ali samo „u načelu“.

Ciljne vrijednosti smanjenja

12. ESB je u svojim izjavama o okolišu sam sebi postavio ciljne vrijednosti smanjenja. Prva je ciljna vrijednost bila 15 % manji ukupni ugljični otisak u

⁵ Upravni je odbor odobrio politiku o zaštiti okoliša, a Izvršni ju je odbor podržao objavivši je u izjavi o okolišu ESB-a za 2013. godinu.

⁶ Vidjeti izjavu o okolišu ESB-a za 2010. godinu te ažuriranu verziju izjave o okolišu ESB-a za 2012. godinu.

2011. godini, u odnosu na podatke prijavljene za 2009. godinu⁷. Za 2013. godinu, ciljna je vrijednost ESB-a bila 10 % manji ukupni ugljični otisak u odnosu na podatke prijavljene za 2011. godinu. Još uvijek nisu postavljene srednjoročne ciljne vrijednosti (tj. za 2020. godinu) ni dugoročne ciljne vrijednosti (tj. poslije 2020. godine). Važno je imati takve ciljne vrijednosti kako bi se mogla planirati i osigurati održivost upravljanja okolišem određene organizacije.

Kretanja emisija ugljičnog dioksida

13. Ugljični otisak ESB-a prvi je put prijavljen 2008. godine. U odnosu na 2008. godinu, ESB je uspio smanjiti svoj ugljični otisak u 2012. godini u apsolutnom smislu (smanjena je ukupna količina emisija) unatoč povećanju broja osoblja. Ovo je potaklo još važnije smanjenje u relativnom smislu (po dodijeljenom radnom mjestu). **Tablica 1** pokazuje razvoj u apsolutnom i relativnom smislu.

Tablica 1 - Smanjenje emisija ugljičnog dioksida u apsolutnom i relativnom smislu (opseg izvješćivanja za 2008. godinu)

	2008.	2012.	Razvoj
Ukupne emisije (u tonama ekvivalenata CO ₂)	17 023	9 617	- 43,5 %
Broj dodijeljenih radnih mjesta	2 140	2 399	+12,1 %
Emisije po dodijeljenom radnom mjestu (u tonama ekvivalenata CO ₂)	7,95.	4,01.	- 49,6 %

Izvor: Izjava o okolišu ESB-a za 2013. godinu, izračuni Suda.

⁷ Postavljena je ciljna vrijednost premašena te je ostvareno smanjenje od gotovo 30 %.

14. Do sada postignuta smanjenja u velikoj se mjeri mogu pripisati otkupu ekološke električne energije⁸. Smanjenja su također postignuta u pogledu grijanja i rashlađivanja te emisija povezanih s uredskim papirom i tiskanim publikacijama. Emisije povezane s poslovnim putovanjima (autom, vlakom i zrakoplovom) bile su na istoj razini u 2012. i 2008. godini (za detaljne brojke vidjeti **tablicu 2.**).

15. ESB više ne očekuje da će ostvariti ciljne vrijednosti smanjenja za 2013. godinu (vidjeti odlomak 12.) jer smatra da je iscrpio sva tehnički i financijski izvediva poboljšanja u svojim sadašnjim unajmljenim poslovnim prostorima. Nadalje očekuje i da će na situaciju utjecati povećanje broja osoblja zbog novih zadataka povezanih s nadzorom banaka.

Nadoknađivanje preostalih emisija

16. Neutralizacija učinka emisija ugljičnog dioksida mehanizam je kojim organizacija nadoknađuje svoje emisije ugljičnog dioksida ili dio njih plaćajući nekome za smanjenje ekvivalenata ugljičnog dioksida negdje drugdje na svijetu, npr. smanjenje emisija korištenjem vjetroelektrana koje zamjenjuju elektrane na ugljen. Ako su sve emisije koje se ne mogu izbjeći neutralizirane, aktivnost se može smatrati ugljično neutralnom⁹.

17. Prema izjavi o okolišu ESB-a za 2013. godinu, neutralizacija učinka emisija ugljičnog dioksida koristila se za sva poslovna putovanja vlakom njemačkim

⁸ Od 2009. godine ESB koristi električnu energiju iz obnovljivih izvora čiji je iznos emisija bio jedan nuli u izračunu ugljičnog otiska. Udio ekološke električne energije u ukupnoj potrošnji električne energije iznosio je 65,8 % u 2012. godini.

⁹ Vidjeti definiciju koju je odredilo Ministarstvo za energetiku i klimatske promjene Ujedinjene Kraljevine u svojem dokumentu „Vodič kroz neutralizaciju učinka emisija ugljičnog dioksida u javnom sektoru“, 2. verzija, 2011. g., str.11. „Ugljično neutralno znači da - putem transparentnog postupka izračunavanja emisija, smanjujući te emisije i neutralizirajući učinak preostalih emisija ugljičnog dioksida - su neto emisije ugljika jednake nuli.“

željeznicama Deutsche Bahn. Količina od 30,9 tona ugljičnog dioksida u 2012. godini predstavljala je samo mali dio ukupnog ugljičnog otiska.

18. S obzirom na nabavu usluga povezanih s međunarodnim službenim putovanjima, Smjernice za održivu nabavu ESB-a iz prosinca 2012. godine preporučuje da Banka uključi uvjet da uspješni ponuđač mora nadoknaditi 100 % emisija stakleničkih plinova uzrokovanih službenim putovanjima. Smjericama se predlaže da projekti uključeni u neutralizaciju učinka emisija ugljičnog dioksida moraju zadovoljiti kriterije dodane vrijednosti i trajnosti, da se izbjegava istjecanje ugljika i dvostruko računanje emisija te da neutralizaciju učinka emisija ugljičnog dioksida provjeri neovisna osoba zadužena za provjeru.

19. Međutim politika ESB-a za zaštite okoliša ne bavi se pitanjem neutralizacije učinka emisija ugljičnog dioksida.

Dobivanje iscrpnog izračuna ugljičnog otiska

Ne postoje zakonodavni akti EU-a o tome kako izračunati ugljični otisak

20. Prema mišljenju Suda pouzdane i potpune informacije o stvarnoj veličini ugljičnog otiska neke organizacije ključni su preduvjet za utvrđivanje i provedbu djelotvornih strategija za smanjenje emisija ugljičnog dioksida.

21. Međutim ne postoje obvezujući zakonodavni akti EU-a o načinu izračuna ugljičnog otiska određene javne uprave. U preporuci usvojenoj 9. travnja 2013. godine¹⁰, Europska komisija (dalje u tekstu „Komisija“) promiče uporabu metode za mjerenje ekološkog otiska organizacija kojom se mjeri ili prikazuje učinkovitost u zaštiti okoliša tijekom cjelokupnog životnog ciklusa javnih organizacija. Korisnici metode za mjerenje ekološkog otiska organizacija

¹⁰ SL L 124, 4.5.2013, str. 1.

trebaju poštovati načela relevantnosti, cjelovitosti, dosljednosti, točnosti i transparentnosti.

Osnova za izračun ugljičnog otiska ESB-a postupno se povećavala

22. Početna osnova za izračun ugljičnog otiska ESB-a za 2008. godinu uključivala je samo emisije uzrokovane grijanjem i hlađenjem, potrošnju električne energije, poslovna putovanja, uredski papir i publikacije. Osnova iz 2008. godine dvaput se povećavala, jednom u 2011. i drugi put u 2012. godini.

23. Emisije uzrokovane putovanjima sudionika na konferencije uključuju se od 2011. godine. Procjenjuje se da su emisije ugljičnog dioksida 20 000 vanjskih sudionika na konferencijama i drugim događanjima u 2012. godini iznosile otprilike 4 000 tona. Međutim organizacije u kojima su sudionici zaposleni možda su već uzele u obzir neke od tih emisija te stoga postoji rizik od dvostrukog brojenja. S druge strane posjetitelji poslovnih prostora ESB-a u 2012. godini koji nisu bili sudionici na konferencijama (skoro 70 000) nisu uračunati u izračun.

24. Emisije nastale potrošnjom energije vanjskog podatkovnog centra i rashladnih tijela koja se koriste u prostorima ESB-a uključene su od 2012. godine.

25. U **tablici 2.** prikazana je usporedba početne osnove izračuna u 2008. godini i uvećane osnove za 2012. godinu.

Tablica 2. – Emisije po izvorima (opseg izvješćivanja u 2008. g. u usporedbi s onim u 2012. g.)

	2008.	2012.	Udio ugljičnog otiska u 2012. godini
<u>Osnova izračuna u 2008. g.</u>			
Grijanje i hlađenje	5 495,80	4 871,70	27,4 %
Električna energija	8 831,50	2 504,90	14,1 %
Poslovna putovanja	1 741,40	1 748,80	9,8 %
Uredski papir i publikacije	954,30.	491,20.	2,8 %
UKUPNO samo osnova u 2008. g.	17 023,00	9 616,60	54,0 %
<u>Povećana osnova izračuna u 2012. g.</u>			
Putovanja sudionika na konferencijama	nije primjenljivo	4 059,80	22,8 %
Energija koju potroši vanjski podatkovni centar	nije primjenljivo	4 085,50	23,0 %
Rashladna tijela	nije primjenljivo	31,10.	0,2 %
UKUPNO samo povećana osnova izračuna	nije primjenljivo	8 176,40	46,0%
UKUPNO osnova u 2008. g. i povećana osnova u 2012. g.	nije primjenljivo	17 793,00	100 %

Izvor: Izjava o okolišu ESB-a za 2013. godinu, izračuni Suda.

Dodatne mogućnosti za poboljšanje transparentnosti, cjelovitosti i relevantnosti

26. U okviru metode za mjerenje ekološkog otiska organizacija koju je Komisija preporučila u 2013. godini¹¹, u izvješćivanju o ugljičnom otisku ESB-a nedostaje niz elemenata, od kojih su najvažnije emisije nastale svakodnevnim putovanjima osoblja između kuće i posla te emisije uzrokovane izgradnjom zgrade NEP¹².

¹¹ Vidjeti Vodič o ekološkom otisku organizacije (SL L 124, 4.5.2013., str.107).

¹² Zgrada NEP – Novi poslovni prostori ESB-a na lokaciji Grossmarkthalle.

Alati za upravljanje okolišem

Europski sustav za upravljanje okolišem i reviziju (EMAS)

27. Komisija smatra da je Europski sustav za upravljanje okolišem i reviziju¹³ „najvjerodostojniji i najpouzdaniji alat za upravljanje okolišem na tržištu“¹⁴. Cilj Europskog sustava za upravljanje okolišem i reviziju je promicanje stalnog poboljšavanja učinkovitosti organizacija u zaštiti okoliša.

28. Sudjelovanje u Europskom sustavu za upravljanje okolišem i reviziju je dobrovoljno te organizacije koje sudjeluju „pod uvjetom mogu dokazati poboljšanje svoje učinkovitosti u zaštiti okoliša, mogu ostvariti dodanu vrijednost u pogledu regulatorne kontrole, ušteda i bolje slike u javnosti.“¹⁵

Pristupanje Europskom sustavu za upravljanje okolišem i reviziju i opseg tog sustava

29. ESB je dobio svoju prvu potvrdu Europskog sustava za upravljanje okolišem i reviziju u srpnju 2010. godine¹⁶ te ponovnu potvrdu u srpnju 2013. godine. Vanjski procjenitelj za zaštitu okoliša potvrdio je da su politika za zaštitu okoliša, program za zaštitu okoliša, sustav upravljanja okolišem te konsolidirana izjava o okolišu ESB-a za 2013. godinu u skladu s Uredbom (EZ) br. 1221/2009 te da ne postoje dokazi nepoštivanja primjenjivih zakonskih obveza koji se odnose na okoliš.

¹³ Uredba (EZ) br. 1221/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenog 2009. godine o dobrovoljnom sudjelovanju organizacija u sustavu upravljanja okolišem i neovisnog ocjenjivanja Zajednice (EMAS) (SL L 342, 22.12.2009., str. 1).

¹⁴ Vidjeti informativni članak Europskog sustava za upravljanje okolišem i neovisno ocjenjivanje „Europski sustav za upravljanje okolišem i neovisno ocjenjivanje i ISO 14001: komplementarnosti i razlike“.

¹⁵ Vidjeti uvodnu izjavu 8. Uredbe (EZ) br. 1221/2009.

¹⁶ Istovremeno je ESB-u dodijeljen certifikat ISO 14001. Europski sustav upravljanja okolišem i neovisnog ocjenjivanja uključuje sve uvjete ISO 14001.

30. Europski sustav za upravljanje okolišem i reviziju proveden je u djelo korištenjem postojećih ljudskih resursa (bez učinka na broj djelatnika).

Financijski trošak upravljanja Europskim sustavom za upravljanje okolišem i reviziju (savjetovanje, ovjeravanje, komunikacijske aktivnosti) manji je od 100 000 eura godišnje.

31. Opseg Europskog sustava za upravljanje okolišem i reviziju obuhvaća sve tehničke i administrativne aktivnosti u glavnim poslovnim prostorima ESB-a u Frankfurtu na Majni. Ti prostori uključuju tri unajmljene visoke poslovne zgrade tj. toranj Eurotower, nekadašnju zgradu banke Commerzbank i zgradu Eurotheum. One zajedno predstavljaju bruto površinu od oko 133 000 kvadratnih metara.

32. Usto ESB unajmljuje prostor u vanjskom podatkovnom centru u blizini Frankfurta, ali to nije obuhvaćeno opsegom Europskog sustava za upravljanje okolišem i neovisnog ocjenjivanja. O emisijama ugljičnog dioksida koje je proizveo ovaj podatkovni centar prvi se put izvijestilo u izjavi o okolišu za 2013. godinu.

33. U tijeku su pripreme za primjenu Europskog sustava za upravljanje okolišem i reviziju u novim poslovnim prostorima ESB-a. Građevinski radovi trebali bi se dovršiti tijekom 2014. godine.

34. ESB je 9. studenog 2013. godine objavio svoju odluku o nastavku najmatornja Eurotower u kojem se nalazi osoblje za nadzor banaka i koji je obuhvaćen Europskim sustavom za upravljanje okolišem i reviziju¹⁷.

¹⁷ U vezanom priopćenju za medije stoji da u novim poslovnim prostorima ESB-a na lokaciji Grossmarkthalle neće biti dovoljno mjesta za otprilike 1 000 dodatnih djelatnika potrebnih ESB-u za provođenje novih zadataka.

Program za upravljanje okolišem Europskog sustava za upravljanje okolišem i reviziju

35. U očekivanju preseljenja u nove poslovne prostore ESB-a, podizanje svijesti o zaštiti okoliša i promjene ponašanja postali su središnja pitanja programa za upravljanje okolišem za razdoblje od 2012. do 2013. godine. Predviđeno je da će ovo nastaviti biti glavna pitanja s obzirom da ESB očekuje da će novi poslovni prostori zadovoljiti visoke tehničke standarde i standarde za zaštitu okoliša.

36. Mjere povezane s podizanjem svijesti o zaštiti okoliša i promjenama ponašanja u programu za razdoblje od 2012. do 2013. godine nejasno su oblikovane, npr. „ pružiti osoblju detaljne informacije o mogućnostima održivosti na poslu i kod kuće“ ili „poticati osoblje na korištenje javnog prijevoza pri svakodnevnom putovanju na posao i s posla“. Stoga je teško procijeniti njihov sveukupni učinak.

37. ESB trenutno nema pouzdanih informacija o uporabi javnog prijevoza pri svakodnevnom putovanju na posao i s posla. Anketa o prijevozu provedena je među osobljem u 2008. i 2012. godini, ali nije pružila reprezentativne podatke.

38. Još jedan prioritet u programu upravljanja okolišem za razdoblje od 2012. do 2013. godine je održiva nabava. Ova su pitanja obrađena u odlomcima 44. do 56.

Program GreenBuilding

39. Zajednički istraživački centar Komisije je 2005. godine pokrenuo program GreenBuilding. Cilj toga programa je pokrenuti ulaganja u energetske učinkovitost nestambenih zgrada koja su očito profitabilna i koja nadilaze standarde propisane europskom direktivom o zgradama te nacionalnim građevinskim propisima na snazi. „Partner za GreenBuilding“¹⁸ mora osigurati

¹⁸ Broj registriranih građevina diljem Europe na dan 18. studenoga 2013. g.: 866.

da nove zgrade troše 25 % manje ukupne primarne energije nego što je propisano građevinskim standardom na snazi, ako je to gospodarski održivo.

40. U prosincu 2009. godine ESB je Zajedničkom istraživačkom centru dostavio dokaze da su nacrti novih poslovnih prostora ESB-a u skladu s navedenim uvjetom od 25 % te je prihvaćen kao partner za GreenBuilding.

41. Štoviše na temelju izjave o okolišu za 2013. godinu očekuje se da će zgrada biti za 29 % više energetske učinkovita od standarda koji je propisan njemačkom direktivom o štednji energije iz 2007. godine.

42. Do sada još nisu objavljene nikakve konačne informacije o tome hoće li ESB zahtijevati da se standardi programa GreenBuilding¹⁹ poštuju pri obnovi tornja Eurotower prije useljenja osoblja ESB-a za nadzor banaka²⁰.

Kodeks ponašanja EU-a o energetske učinkovitosti podatkovnog centra

43. ESB još uvijek nije pristupio kodeksu ponašanja EU-a o energetske učinkovitosti podatkovnog centra koji Zajednički istraživački centar Komisije promiče od 2008. godine. Ovaj dobrovoljni kodeks ponašanja nastao je kao odgovor na povećanu potrošnju energije u podatkovnim centrima te potrebu za smanjenjem povezanih učinaka na okoliš, gospodarstvo i sigurnost opskrbe energijom. Cilj je pružiti informacije djelatnicima, korisnicima i vlasnicima podatkovnih centara te ih potaknuti na isplativo smanjenje potrošnje energije.

¹⁹ Postojeće zgrade bi nakon obnavljanja trebale trošiti barem 25 % manje ukupne primarne energije, ako je to gospodarski održivo.

²⁰ Za sada je osoblje za nadzor banaka smješteno u drugoj zgradi u blizini tornja Eurotower.

Održiva nabava

Pravila nabave ESB-a

44. Pravni okvir za nabavu robe, usluga i radova ESB-a prikazan je u Odluci ESB/2007/5 o utvrđivanju pravila nabave²¹. Značajke vezane za okoliš koje se odnose na robu, usluge i radove koji se trebaju nabaviti samo su kratko navedene u ovoj Odluci²². Pojam „održive nabave“ se ne spominje.

Priručnik o poslovnoj praksi ESB-a

45. Unutarnja pravila nabave navedena su u priručniku o poslovnoj praksi ESB-a. Postoji obveza da „ESB nabavlja robu, usluge i radove na način da ostvari stalan i mjerljiv napredak učinkovitosti u zaštiti okoliša, koji se treba ostvariti smanjenjem utjecaja na okoliš uz istodobno zadržavanje gospodarske održivosti.“

46. Unutarnja pravila propisuju da bi ovjeravanje postupka za zaštitu okoliša uvijek trebalo biti dijelom kriterija odabira ako je ono relevantno.

47. Za postupak „ekonomski najpovoljnije ponude“ unutarnja pravila propisuju sljedeće: „Kada se značajke vezane za okoliš koje se odnose na robu, usluge ili radove smatraju važnima, one bi trebale imati znatnu udio u ukupnom bodovanju“.

48. Takva bi se formulacija trebala odnositi na ukupan broj bodova dodijeljenih za cijenu i kvalitetu u okviru postupka nabave. Međutim revizijom koju je proveo Sud utvrđeno je da ovo nije uobičajeno shvaćanje te da rukovoditelji uglavnom smatraju da se udio značajki vezanih za okoliš pri bodovanju utvrđuje samo na temelju bodova za kvalitetu. Ovo može dovesti do slučajeva u kojima značajke vezane za okoliš iznose manje od 5 % ukupnog bodovanja za cijenu i kvalitetu.

²¹ SL L 184, 14.7.2007, str. 34.

²² Za mogući kriterij dodjele poslova vidjeti članak 26. stavak 2. točku (a).

U takvim slučajevima, one vrlo vjerojatno neće imati znatan utjecaj na ishod postupka.

Smjernice za održivu nabavu

49. U prosincu 2012. godine ured za središnju javnu nabavu ESB-a dovršio je smjernice ESB-a za održivu nabavu kako bi pružio potporu sustavnoj provedbi aktivnosti održive nabave. Smjernice pružaju osnovne informacije, navode kriterije koji se moraju primijeniti tijekom postupka nabave te donose opći postupak provedbe aktivnosti održive nabave.

50. Smjernice su dorađivane u razdoblju od 2010. do 2012. godine tijekom nekoliko pilot-nabava. Većinom se temelje na praktičnim preporukama EZ-a za ekološku javnu nabavu koje su navedene u priručniku „Kupujte zeleno!“ i „Programski alat za ekološku javnu nabavu“²³.

51. Smjernice obuhvaćaju one kategorije proizvoda i usluga za koje je utvrđeno da imaju najveći utjecaj na okoliš u pogledu poslovanja ESB-a; tj. uredski pribor/materijal, informatička oprema, usluge čišćenja, usluge pripreme i posluživanja hrane, putovanje do i od ESB-a te rad u poslovnim prostorima i njihovo održavanje. U kasnijoj se fazi mogu uključiti dodatne kategorije.

52. Kriteriji za održivu nabavu za većinu odabranih kategorija proizvoda i usluga navedeni su u prilogu smjernicama. Za razliku od programskog alata za ekološku javnu nabavu, prilog smjernicama ne nudi izbor između osnovnih („temeljnih“) i ambicioznijih („sveobuhvatnih“) kriterija nego navodi jedinstveni niz kriterija za svaku kategoriju. Kriteriji ESB-a obično su zahtjevniji od temeljnih kriterija programskog alata za ekološku javnu nabavu, ali ne zadovoljavaju u potpunosti njegove sveobuhvatne kriterije. Međutim u slučaju informatičke opreme kriteriji ESB-a nadilaze sveobuhvatne kriterije programskoga alata.

²³ http://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm.

53. Smjernice obuhvaćaju neka područja za koja ne postoji nikakav programski alat za ekološku javnu nabavu, npr. uredski pribor/materijali i međunarodna putovanja. S druge strane neke važne skupine proizvoda i usluga programskog alata za ekološku javnu nabavu još uvijek nisu dodane u smjernice, što se ponajprije odnosi na skupine pokućstva i mobilnih telefona.

Postupak za provedbu održive nabave

54. Odjeli odgovorni za nabavu odabranih skupina proizvoda moraju:

- (a) uključiti održive kriterije u natječajnu dokumentaciju i u postupak dodjele poslova, uz pristup koji obuhvaća cjeloviti životni ciklus;
- (b) provjeriti usklađenost s kriterijima održivosti;
- (c) prikupiti podatke o ostvarenim postignućima te o njima izvijestiti ured za središnju javnu nabavu.

55. Za sveukupnu koordinaciju održive nabave odgovoran je ured za središnju javnu nabavu. Od 2013. godine ured za središnju javnu nabavu mora izvješćivati izvršni odbor o stanju održive nabave. Ovo će se odvijati jednom godišnje u kontekstu izvješća o praćenju nabave na kraju godine. Izvješćivanje će se također odvijati u okviru godišnjeg pregleda upravljanja okolišem.

Ispitivanje uzorka postupaka nabave

56. Sud je revidirao uzorak postupaka nabave koji su, prema mišljenju Banke, u natječajnoj dokumentaciji uključivali kriterije za zaštitu okoliša²⁴. Ispitivanje je potvrdilo da je ESB u 2012. godini počeo sustavnije primjenjivati ekološku javnu nabavu. U više od dvije trećine ispitanih slučajeva bili su ispunjeni središnji ili sveobuhvatni kriteriji zelene javne nabave. Međutim postojala je

²⁴ Jedanaest postupaka s popisa 22 postupaka nabave pokrenutih između 1. siječnja 2012. godine i 15. veljače 2013. godine u koje su okolišni kriteriji bili uključeni ili su se razmatrali.

mogućnost da se u opseg održive nabave uključi i više postupaka, posebice onih koji su se odnosili na informatičku opremu i građevinske radove.

ZAKLJUČCI I PREPORUKE

57. Sud je utvrdio da je ESB poduzeo određene korake za smanjenje negativnog učinka njegovih administrativnog aktivnosti na okoliš, ali potiče i daljnje napore i aktivnosti.

Je li ESB utvrdio strategije za smanjenje učinka emisija ugljičnog dioksida te ih djelotvorno proveo?

58. ESB je odredio strategije koje prednost daju ulaganjima u smanjenje emisija ugljičnog dioksida pred korištenjem programa za neutralizaciju učinka emisija ugljičnog dioksida kako bi se nadoknadile emisije uzrokovane njegovim administrativnim aktivnostima.

59. U usporedbi s referentnom vrijednosti za 2008. godinu, ESB je u 2012. godini smanjio svoje emisije ugljičnog dioksida za sveukupno 43,5 % i gotovo za 50 % po dodijeljenom radnom mjestu.

60. Postignuta smanjenja u velikoj se mjeri mogu pripisati otkupu električne energije iz obnovljivih izvora, što se računa kao energija bez emisija u izračunima ugljičnog otiska.

61. Bit će teže postići dodatna smanjenja emisija s obzirom da ESB znatno povećava opseg svojih aktivnosti zbog svoje nove uloge u nadzoru banaka.

62. Početni opseg izračuna ugljičnog otiska ESB-a iz 2008. godine postupno se povećao, no neki važni izvori emisija još uvijek nisu uključeni. Još uvijek nisu poznate emisije uzrokovane svakodnevnim putovanjem osoblja od kuće na posao i s posla te emisije uzrokovane izgradnjom novih poslovnih prostora ESB-a. Takve bi se emisije trebale uzeti u obzir uporabom metode za mjerenje ekološkog otiska organizacije koju preporučuje Komisija i kojom se mjeri ili prikazuje učinkovitost u zaštiti okoliša javnih organizacija u određenom ciklusu.

63. Smjernice za održivu nabavu ESB-a iz prosinca 2012. godine za službena putovanja preporučuje uporabu neutralizacije učinka emisija ugljičnog dioksida u skladu s visokim standardima. Međutim sadašnja politika zaštite okoliša ESB-a ne rješava pitanje neutralizacije učinka emisija ugljičnog dioksida.

Preporuke

1. ESB bi trebao nastaviti smanjivati emisije ugljičnog dioksida te utvrditi politiku za nadoknađivanje preostalih emisija ugljičnog dioksida.
2. Izračun ugljičnog otiska trebao bi se poboljšati uzimajući u obzir smjernice za metodu mjerenja ekološkog otiska organizacije Europske komisije.

Ima li ESB prikladne alate za upravljanje okolišem kako bi se doprinijelo daljnjem poboljšanju?

64. ESB je upisan u Europski sustav za upravljanje okolišem i reviziju (EMAS) od 2010. godine. Opseg Europskog sustava za upravljanje okolišem i reviziju obuhvaća sve tehničke i administrativne aktivnosti u glavnim poslovnim prostorima ESB-a u Frankfurtu na Majni. EMAS je djelotvoran alat za upravljanje okolišem čiji je cilj omogućiti daljnji napredak. U tijeku su pripreme za primjenu EMAS-a u novim poslovnim prostorima ESB-a na kojima se građevinski radovi trebaju dovršiti u 2014. godini.

65. ESB očekuje da će novi poslovni prostori zadovoljiti visoke tehničke i ekološke standarde. Stoga se predviđa da će podizanje svijesti o zaštiti okoliša i promjene ponašanja nastaviti biti središnja pitanja programa EMAS-a za zaštitu okoliša nakon preseljenja u nove poslovne prostore. Međutim sadašnje mjere povezane s podizanjem svijesti o zaštiti okoliša i promjenom ponašanja nejasno su formulirane te je stoga teško procijeniti njihov sveukupni učinak.

66. ESB se pridržavao programa GreenBuilding kojeg promiče Komisija i čiji je cilj da se u novim poslovnim prostorima troši 25 % manje ukupne primarne

energije nego što je uvjetovano građevinskim standardom na snazi. Nisu objavljene konačne informacije o tome hoće li standardi programa GreenBuilding još uvijek biti primjenjivi nakon obnove tornja Eurotower i prije useljenja osoblja ESB-a zaduženog za nadzor banaka.

67. ESB se još uvijek nije obvezao na kodeks ponašanja EU-a o energetskej učinkovitosti podatkovnog centra.

Preporuke

3. ESB bi za obnovu zgrade Eurotower trebao osigurati primjenu visokih standarda u pogledu energetske učinkovitosti.

4. U pogledu aktivnosti vezanih za podizanje svijesti o zaštiti okoliša i promjenu ponašanja među osobljem ESB-a, program EMAS-a za zaštitu okoliša trebao bi uključivati mjerljive pokazatelje za procjenu napretka i učinka, kao primjerice nadzor broja osoblja koje koristi javni prijevoz za svakodnevno putovanje na posao i s posla.

5. ESB bi se trebao pridržavati kodeksa ponašanja EU-a o energetskej učinkovitosti podatkovnog centra.

Je li ESB utvrdio standarde za održivu nabavu i jesu li se ti standardi poštovali?

68. Odluka ESB-a iz 2007. godine kojom se utvrđuju pravila o nabavi na održivu nabavu odnosi se samo kada se kao mogući kriterij dodjele navode okolišne značajke roba, usluga i radova koji se trebaju dostaviti. Njome se ne odražava nastojanje ESB-a da osigura robu, usluge i radove na način da ESB ostvari kontinuiran i mjerljiv napredak u svojoj učinkovitosti u zaštiti okoliša.

69. Smjernice za održivu nabavu ESB-a na snazi su od prosinca 2012. godine i cilj im je pružiti potporu sustavnoj provedbi aktivnosti održive nabave putem praktičnih savjeta i sustavnog izvješćivanja.

70. Sud je ispitivanjem uzorka postupaka potvrdio je da je ESB u 2012. godini počeo upotrebljavati okolišne kriterije na sustavniji način.

Preporuke

6. ESB bi trebao izmijeniti svoja pravila o nabavi kako bi ona bolje odražavala njegovu predanost održivoj nabavi.

7. ESB bi trebao izvijestiti o postignućima u primjeni smjernica za održivu nabavu u svojim godišnjim izjavama o okolišu.

IV. sudsko vijeće, kojim predsjedava član Revizorskog suda gospodin Louis GALEA, usvojilo je ovo izvješće na sastanku održanom u Luxembourg 11. ožujka 2013. godine.

Za Revizorski sud

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA
Predsjednik

**ODGOVOR EUROPSKE SREDIŠNJE BANKE NA IZVJEŠĆE EUROPSKOGA REVIZORSKOG SUDA O REVIZIJI
UPRAVLJANJA UGLJIČNIM OTISKOM EUROPSKE SREDIŠNJE BANKE**

Europska središnja banka (ESB) pozdravlja Izvješće Europskoga revizorskog suda i uvažava primjedbe i preporuke Suda za poboljšanje. U nastavku teksta iznosimo odgovore ESB-a u vezi s konkretnim stavcima i sedam preporuka.

Stavak 12: ESB uviđa korisnost postavljanja srednjoročnih i dugoročnih ciljnih vrijednosti za ukupno smanjenje emisija ugljičnog dioksida i razmotrit će postavljanje takvih ciljnih vrijednosti nakon selidbe u novu zgradu.

Stavci 19 i 58: ESB trenutačno razmatra prijedloge da se u novoj verziji svoje politike o zaštiti okoliša u 2014. obveže na neutralizaciju učinka emisija ugljičnog dioksida.

Stavci 26, 37 i 62: Zbog toga što je Europska komisija tek nedavno objavila konačnu verziju Vodiča o ekološkom otisku organizacije, posebno pravila o ekološkom otisku organizacije za pojedine sektore, i da su ti dokumenti još uvijek u oglednoj fazi, ESB dosad nije imao dovoljno mogućnosti ocijeniti utjecaj tih pravila na izračun ugljičnog otiska i izvješćivanje o njemu. U vezi s emisijama prouzrokovanim svakodnevnim putovanjem osoblja od kuće na posao i s posla, ESB se trenutačno bavi izradom metode izračuna kako bi se i te emisije uključile u sljedeće izvješće ESB-a o ugljičnom otisku 2014. Molimo vas da pogledate i naš odgovor na 2. preporuku.

Stavci 36 i 65: Mjere povezane s podizanjem svijesti o zaštiti okoliša i promjenama ponašanja u programu EMAS-a za razdoblje od 2012. do 2013. godine nisu preciznije određene kako bi se omogućila prilagodba raznim skupinama zaposlenika u ESB-u. Premda je doista teško u potpunosti ocijeniti ukupni učinak tih mjera, ESB je razmotrio pokazatelje njihove uspješnosti. Na primjer, akcija „Ugasi“ („*Power off*“) koju su proveli zaposlenici u Programu TARGET2-Securities imala je jasne pokazatelje i pozitivne rezultate koji se još uvijek mogu vidjeti.¹ Ta ogledna akcija izvršena je uz pomoć organizacije specijalizirane za obavješćivanje o pitanjima zaštite okoliša, uz sudjelovanje zaposlenih i promjenu ponašanja, a cilj joj je bio doprinijeti razvoju alata, pokazatelja i mjera koji će se moći upotrijebiti na razini cijele organizacije. U pripremi je druga ogledna akcija radi daljnjeg razvoja tog koncepta prije primjene na razini cijele organizacije. Molimo vas da pogledate i naš odgovor na 4. preporuku.

¹ V. također Izjavu o okolišu ESB-a za 2013. godinu, str. 14. Cilj te akcije bio je potaknuti zaposlene da aktivno smanjuju svoj utjecaj na okoliš na radnom mjestu, pri čemu je težište stavljeno konkretno na smanjenje potrošnje električne energije. Postignuto je sljedeće: a) procjenjuje se da su godišnje emisije smanjene sa 124 tone ugljičnog dioksida na 6 tona ugljičnog dioksida i b) ukupna stopa gašenja aparata tijekom akcije u prosjeku je iznosila 94% na svim trima katovima. Ostalo je upaljeno samo 6% aparata.

Stavci 42 i 66: Ugovor o najmu zgrade Eurotower sadržava i odredbu u vezi sa zaštitom okoliša koja podržava temeljne zahtjeve programa GreenBuilding u vezi s radovima obnove zgrade, kao i relevantne građevinske propise. Premda dosad još nisu objavljene nikakve konačne informacije, ESB je započeo pregovore s najmodavcem zgrade Eurotower kako bi se poboljšala energetska učinkovitost te zgrade. Osim toga, najmodavac razmatra mogućnost sudjelovanja u programu GreenBuilding. Molimo vas da pogledate i naš odgovor na 3. preporuku.

Stavci 43 i 67: ESB se raduje što će, nakon selidbe u novu zgradu, postati vlasnikom certificiranog energetski učinkovitog podatkovnog centra. Tehničke karakteristike novog podatkovnog centra – poput skalabilnosti, prilagodljivosti i energetske učinkovitosti – usporedive su s onima opisanima u kodeksu ponašanja EU-a o energetske učinkovitosti podatkovnog centra. Molimo vas da pogledate i naš odgovor na 5. preporuku.

Stavci 44 i 68: Molimo vas da pogledate naš odgovor na 6. preporuku.

Stavak 48: ESB će razmotriti mogućnost dodatnog objašnjenja ponderiranja značajki vezanih za okoliš u budućim verzijama smjernica za održivu nabavu. U vezi s ponderiranjem kriterija vezanih za očuvanje okoliša u postupku nabave, koji se temelji na načelu „ekonomski najpovoljnije ponude“, treba istaći da taj ponder mora biti razmjeran ponderu drugih kvalitativnih kriterija. Time se želi osigurati da kriteriji za prihvaćanje ponude na odgovarajući način odražavaju sveukupne poslovne potrebe, koje stoga imaju odgovarajući utjecaj na ishod postupka.

Stavak 63: ESB trenutačno razvija politiku o zaštiti okoliša kako bi se smanjile i nadoknadile emisije ugljičnog dioksida. Molimo vas da pogledate i naš odgovor na 1. preporuku.

1. preporuka: ESB će nastaviti s nastojanjima da smanji emisije ugljičnog dioksida te utvrdi politiku za nadoknađivanje preostalih emisija ugljičnog dioksida.

2. preporuka: ESB prihvaća preporuku. S obzirom na to da je metoda mjerenja ekološkog otiska organizacije Europske komisije još uvijek u ogleđnoj fazi, ESB će pratiti njezin razvoj i rezultate kako bi je uključio u izračun ugljičnog otiska.

3. preporuka: ESB prihvaća preporuku. Uz trenutačni ugovor o najmu, koji sadržava odredbu o zaštiti okoliša, planira se i sklapanje sporazuma s najmodavcem zgrade Eurotower u vezi s potrebnim radovima obnove i standardima kojih se treba pridržavati.

4. preporuka: ESB prihvaća preporuku i u svoj sljedeći program EMAS-a uključit će mjerljive pokazatelje, naročito one koje se odnose na podizanje svijesti o zaštiti okoliša i promjene ponašanja zaposlenika.

5. preporuka: ESB u potpunosti podržava cilj dobrovoljnog kodeksa ponašanja EU-a o energetske učinkovitosti podatkovnog centra da se „smanji potrošnja energije u podatkovnim centrima u cijeloj Europi i

na taj način smanje emisije, ograniči globalno zatopljenje i ostvare uštede“ i razmotrit će mogućnost prijave za sudjelovanje.

6. preporuka: ESB prihvaća preporuku i razmotrit će moguće izmjene pravila o nabavi kako bi nova verzija tih pravila iz 2014. bolje odražavala predanost ESB-a održivoj nabavi.

7. preporuka: ESB prihvaća preporuku i početak će izvješćivati o svojim postignućima u primjeni smjernica za održivu nabavu u svojim godišnjim izjavama o okolišu.